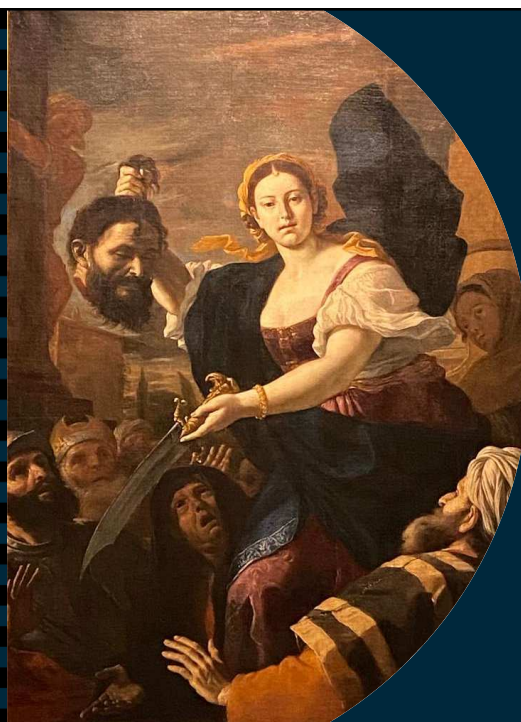

THOMAS
MORE

Hoop is het geheim van het verzet

Het boek Judit

ine.vandeneinde@thomasmore.be

1

THOMAS
MORE

Hoopvolle en donkere tijden:

de achtergrond van het boek Judit

2

Jdt 1,1

... Nebukadnessar,
die in de grote stad Nineve
regeerde
over de Assyriërs

Maar...

Nebukadnessar: Babylonië
(605-562 v. Chr)

Ninive: zie Jona (in 612 v Chr
verwoest)

Assyrië: Noordrijk in
ballingschap (722 v. Chr)

3

Jdt 4,3

de ballingschap is ten einde, het
volk kan eindelijk terug wonen in
het vaderland, met de eigen
leiders, met de eredienst voor hun
God

Heerser met goddelijke aspiraties
Angst voor verontreiniging en
vernietiging tempel

Historische context

Terugkeer uit Babylonische
ballingschap (538 v. Chr: Perzië
veroverd Babel)

Syrische koning Antiochus IV
Epifanes (175-164)
Zeus Olympos
Varkens op altaar

Tempelreiniging: 165 v. Chr. Judas
Makkabeeër

4

Het boek Judit

Nebukadnessar stuurt generaal Holofernes op missie om heel de wereld te onderwerpen (inclusief Judea/Jeruzalem)

Judit doodt Holofernes, hakt zijn hoofd af en toont het aan het volk
Het vijandelijke leger vlucht, achtervolgd door het Judese leger

Het land krijgt rust tijdens het leven van Judit en enige jaren erna.

Historische context (1 Mak 7)

De Syrische koning Demetrius I stuurt zijn veldheer Nikanor naar Jeruzalem om het volk te vernietigen (1 Mak 7).

Judas de Makkabeeër versloeg hem en diens leger vluchtte, achtervolgd door dat van Judas en de Joden uit de omgeving.

Nikanors afgehakte hoofd en rechterarm werden bij Jeruzalem ten toongesteld

Het land kreeg enige tijd rust.

5

“

Jdt 13,19

**Zolang er mensen zijn die Gods
macht gedenken, zal de herinnering
aan uw vertrouwen in God blijven
voortleven**

6

Bevrijdende verhalen doen gedenken

Uittochtverhaal *Blijf deze dag gedenken, de dag waarop u weggetrokken bent uit Egypte, dat slavenland, want met krachtige hand heeft JHWH u daaruit bevrijd.* (Exodus 13,3-4)

⇒ Bewustwording van Gods bevrijdend handelen

⇒ Mogelijk vertrekpunt van eigen handelen in heden/toekomst

7

Overwinning van de underdog: vieren!

Verhaal van Judit in lijn van:

- Exodusverhaal: slaven tegenover machtige Egypte
- Jaël en Debora (Re 4-5),
- David en Goliath (1S 17, 31-54)
- Dina (Gn 31, zie Jdt 9)

8

De uitdaging: gedenken en vieren JHWH overwint door de hand van een vrouw

WSM Bangladesh revisited <https://www.youtube.com/watch?v=rf1SLK4qwmk&t=2s>

THOMAS
MORE

Hopen op
JHWH:

Het geheim van Judits verzet

“

Judit 4,13

“JHWH hoorde hun
gebed en zag hun
nood”
(zie Ex 2,23-25)

11

Wie is er God? Volgens...

Nebukadnessar

Jdt 3,8: “Opdat alle volkeren alleen Nebukadnessar zouden dienen en alle mensen **hem als god** zouden aanroepen”

Legeraanvoerder Holofernes

Wie is God dan Nebukadnessar alleen? Jdt 6,2

Achior de Ammoniet

De God die met hen is haat ongerechtigheid (Jdt 5,17)

Uzzia

God zal ons niet voorgoed aan ons lot overlaten (Jdt 7,30)

12

Judits God

Ondoorgrondelijk (hoe kan u God die dat alles gemaakt heeft doorzien, zijn gedachten doorgronden en zijn inzichten begrijpen? Jdt 8,14)

Ook als God niet binnen 5 dagen tussenkomt: God is bij machte op *zijn* tijd ons te redden of te vernietigen (Jdt 8,15)

U bent de God van de vernederden, de onaanzienlijken, de zwakken, de moedelozen en wanhopigen (Jdt 9,11)

=> Bede om te bevrijden door de hand van een vrouw

13

THOMAS
MORE

Tegen de logica
van het recht
van de sterkste
in

De kracht van de kwetsbaarheid

14

Holofernes

Recht van de sterkste:

legermacht,
paarden en ruiters, de
kracht van het voetvolk,
schilden en lansen,
bogen en slingers.

Judit

God toont zich God in de
kwetsbaarheid:

Overwinning door de
hand van een vrouw en
het bedrog van haar
lippen (= overlevings-
strategie van de
zwakste)

15

ideologie van de macht van het getal => recht van de sterkste

Recht van de sterkste => overmacht en geweld
vanzelfsprekend

In woord en daad geweld en vernietiging

Judea: mogelijkheden van de positie van de bergen:
niet meer dan 2 tegelijk

16

Geweld met een twist: tegen-geweld

Zelfverdediging van een volk

Geen geweld om het geweld: focus op bevrijding, het keren van de kansen

God die het wapentuig breekt (Jdt 9,7-8) maar ook het zwaard in handen geeft

17

Judit: buiten de ideologie van de sterkste

Met 2, omringd door duizenden vijanden (ironie)

Gebruik van wapen van de sterke (eigen zwaard) (= ironie!)

Als “zwakke” vrouw: in twee keer en na gebed tot God om kracht (Jdt 13,7-8)

God kan handelen door de hand van een vrouw

18

Judit 11,6.8

“Als u de raad van uw dienares opvolgt, zal wat God met u onderneemt volledig slagen en zal mijn heer in zijn opzet niet falen. ... God heeft mij gezonden om door u dingen te ondernemen waar heel de wereld versteld van zal staan”

19

Wie niet machtig is, moet sluw zijn: Het “trickster” motief

Bedrog als overlevingsstrategie van de meest kwetsbare

- Cf. bedreigde aartsmoeders: Abraham liegt dat Sara zijn zus is (Gn. 30)
- Mozes in Ex. 3,18; 5,3: 3 dagen feestvieren in de woestijn
- Gibeonieten als waterdragers in Joz 9

20

Overlevingsstrategie versus machtsmisbruik

Bedrog in het algemeen niet goedgekeurd! Maar begrijpelijk gemaakt als overlevingsstrategie

Bedrog van de machtige = machtsmisbruik (bv. David en Batseba)

Judit liegt nooit als ze in sterkere positie staat!

Judit spreekt soms letterlijk de waarheid

21

De bedrieger bedrogen

Bedrog van Holofernes:

nog nooit iemand kwaad gedaan die zich vrijwillig heeft onderworpen aan Nebukadnessar (Jdt 11,1)

⇔ Steden bezet, mannen ingelijfd in leger, grensstenen omver, heiligdommen vernietigd (Jdt 3,6-8)

belofte aan Judit, dat haar God de zijne zal worden als zij woord houdt en haar volk overlevert (Jdt 11,23)

⇔ Opdracht om Nebukadnessar als God te doen erkennen,

⇔ verklaring dat enkel Nebukadnessar God is

22

Interpretatie: ideologie onderkennen

Wie is uiteindelijk de grootste geweldenaar: Holofernes of Judit?

Wie is uiteindelijk de grootste bedrieger: Holofernes of Judit?

Judits geweld is tegen-geweld (verdediging)

Judits bedrog is overlevingsstrategie tegen een machtige die zijn macht misbruikt en bedriegt

Het blijft geweld en bedrog! Maar... klein Duimpje en de reus

23

Zout in het deeg of zoutdeeg?

Photo by [Kate Remmer](#) on [Unsplash](#)

24

Enkel kracht in overmacht?

25%revolutie Broederlijk Delen,

25

THOMAS
MORE

Verzet als het
geheim van de
hoop

Een andere wereld is mogelijk

26

Focus: in zwakheid toont JHWH zijn/haar/hun kracht

met Nebukadnessar als God geen toekomst mogelijk bij Holofernes

Wel toekomst bij JHWH

Vrede mogelijk: niemand meer die hen opschrikt

Dt 30: leven en dood hou ik u voor, kies dan het leven!
Re: het land heeft rust (totdat...)

27

Hoop op andere wereld

Dank zij

- een God die waarlijk God is door de God te zijn van de zwakke
- Kwetsbare mensen die op die God blijven hopen die hopen dat God handelt doorheen hun handen die God, hun bevrijding, en de mensen die ertoe bijdroegen, blijven gedenken

28

Judit als bron van hoop?

<https://picryl.com/media/judith-with-the-head-of-holofernes-mattia-preti-dccb2c>

